

U t h u s t h

Կոմսերէն, զէ հէր ստիճա-
 րը իջին գիրկնէն տէ ֆա օ
 իքնին ի տէ ֆա 2, զէ հու-
 չիւննէն զէ սայրի տէ ֆա
 Խար լըին իկը զէ, Կոմս ար-
 արասըն գօօնու լուսնէն ի-
 լանին սայր զէ Եղբայրս
 Եղբայրս զէ սայրին
 Գաւաթաւս Բէննէն մային
 բազմաւս զազը Կ 29
 Խարի իսնընտա Կարա-
 օլու Բ Գոնտառա իսնի-
 նէ Կէօնաբէրէննէն տէր :

ՈՒՄՈՒՐԸ ԲՕԼԻԹԻԳԸՅՅԵ ՎԵ ՄԵՎԱՏՏԸ ՍԱՅԻՐԵ

ՆԻՄԷՐԹ 1977

Եւ նկատել թի թարգմանաւ գաղտնաւ
ուսմանս տուր :

արշն օլուպ, վէ պիր թարաֆը լէպի աղաճընա եագըն, Գիլիոն սօգալ
տէրեա, վէ պիր թարաֆը թարիգի նիւմէրօ 4 խանէտէ Տիւմա. կիւն

316 2 76.

ՏԱՌԻԼԻՑԷ

Գաղապահան Բախոր Էֆենտինին, Գալաթիա գաղապահան հասարակականության Գալաթիայի օգնականը տուր:

— Սերգայ պեյի բրենն Միլանին ետ-վերի հարապարենության պրիմի, միշտ-րիվէյն հազարէթիւնին պիր նամակինի համար պուրունտուղու հալտէ իսթան-պուր կէլմիշ տիր, բրենն Միլան մէզ-քեր նամակինտէ, սիննի պիւլուղէ վա-սըլ օլմուշ օլտուղունու, Պաապը ալիսէ պիւլտիմիշ տիր:

— Էլեւէվմ վիլանեաթը ճէ իլէ մէր-քէլլէրինտէ պուլունան օթուղ իւշ պապ մէքեաթիպի բիւշտիլէտէն մաա-աա, օթուղ պապ տահա տէրտէսթի ինչա պուլունտուղու իշիտիմիշ տիր:

— Յիլէմէն Զիւքիւմէթի թարա-ֆընտան, Յիլէմէն Զիւքիւմէթի վիլիմիշ օլան Պոման վէ Իէմիկիթի թիւֆէն, քէ-լէրինտէն, Զիւքիւմէթի սէնիլէյէ պի-րէր նիւմունէ կէօնտէրիմիշ օլտուղու Լա թիւքիտէ օգնականը տուր:

— Չըմմար թեմիլէրինին Լըմէնի գա-թօլլի մալ ու միւլլէրի հալտէ Հա-սուունէն էլինտէ պուլունտուղու իշիտ մէզքերի մալ ու միւլլէրին պա ֆէր-մանը ալի, Չըմմարտս պուլունան թիւ Բադրոս կաթիլիկոս վէքիլի վէ Չըմմար թարիպթը բէյի Գաապուր-եան Բադրոս սէրքիսգորոտ թէսիմ օլունտուղու պապինտա, իշ պու բէնն. չէնպիս կիւնի ֆաղ իլէթլու Գալիթեան Սիւրբէ գերապալաու հաղրէթլէրի, պէրապէրինտէ Լիւֆիէնտէն Տ. Գրիգոր վէ Պարաբեան Տ. Նիկողոս պուլուն-տուղու հալտէ, ճէպէլի Լիւնանա աղիմէթ իթմիշ տիր:

— Քէզա թրապիղոնտարի Լըմէնի ֆաթիլլի բիլիսէսինին տախի, Հա-սուուն եւտինտէն, Լըմէնի ֆաթիլլի բաթիլի հաղրէթլէրինէ թէսլիմ օլուն-մաթ խոստանտէն, պու հաթիթա բաթիլի Զանիպինէ ֆէրմանը ա-լի կէօնտէրիտիլի իշիտիմիշ տիր:

ՄՈՆ ՀԱՎԱՍՏԻՍԼԷՐ

ԱՎԱՍՏԻՍԼԷՐ

Վիլէնն 6 սեպտ.

Բումէլի տէմիր Եօլլարը սէհիմէրի իւզէրինէ չօք իշ օլմադաա տըր: Ու-մումէն, բիւշտիմիշ գիւնաաէ իշթիհար-տա վէ գիւնաաէ գալի տիր: Եալընը հիւքիւմէթին Զօնտուղը պիր ֆիւնաթ, տա տուլումադ տա տըր:

ԱՎԱՍՏԻՍ

Պէրլին 6 սեպտ.

Իքիսնի իմէրաթի Սիւքսանտար, սեպտ. 10 տա Եօլա չըգաադ տըր: Բադար, բադար իթմէսի, վէ սալը կիւն-լէրի, վազը օլմադա միւլտաթիտա հաղրը պուլունտուղու օլան տէվէթլէր վիլիլլէրը պէյիսիտէ տիւրօմաթ Զա միւլաքէրէ ճէրէեան իտէնէք տիր:

ԹԻԻ Զ ԶԱՐԻՑԻ

1 Վիլլորու 3 սեպտեմբեր

Միլլորու Զիւլու Օլլանս բամուղու, բէնն 10 1/2

Պու կիւնի սաթը 3,000 պալա Բիւղա տուրիւն

ԳԱՆԱԹԱ ԲԻՍԱՍԱՐ	
Յուլ. Բու 25 Օլտու ալիսիմադար	57-51
» » 26 » սապահ ալ	58-55
» » » սապահ 6	57-52
Եթիլլորու 1883	558-
» 1885	548-1/2
» 1889	528-

Պոսթիլէ մէնէրալ աղիսիմադար	11-18
Քիւնի »	15-55
Շըմէնտիլի սէհիմէրի	132-5/4
Մաապուլ օլունտուղու աղիսիմադար	7-17
Սաթիլլէ Վիլլորու Բիւլլը	10-75

Ճէտիտ պօն տը թրէղոր 2 Վրա Էրսիք: Թրամպա հիսսէրի 1290 Ղ. Խոհոր

ԱԳՃԷԼԷՐԻՆ ԲԻԱՁԱՍԱՐ 26 ՕԳՈՍՏՈՍ

Ինկիլիզ լիւտար	109-09
Յուրանը ալթունու	87-03
Բօլ	89-08
Գորմից ալթունու	81-17
Պէհազ մէհիլլէ (ֆարգը)	1-57
Պէհիլ ֆարգը	4-20
Մէթալիք »	14-50
Պազըր »	119-1/2
Կէլէնէք Գուրօն Զըթթու	0/0 5 1/4

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԻՅԻԼԷՐ ՎԷ ՖԷՆԱԼԱՐ

Պազըր պիզէ, Սամաթեա բարե-գաւաղարը, Նիլին Ագապեան վար-ժարունք գաւառիմարը արգու իթ-մէրտէ, վէ շու Նիլլէթի մէքուհէլէ-րինին ինքնաք իշին չալըմադ տա տըր-լար տէյի սիւալ իլլէմէքտէ տիրէր: պու սիւալէ պիրիննի ճէվապ օլարադ պ'գոն սիւալ իտէրիք քի, պէօլլէ պիր ասըր միւնէվիլէրտէ Նիլին միլլէթիմիշ շու չիմիթի սէֆիլ հալինտէ պուլուն-մադ տա, վէ կիւնտէն կիւնտէն մուսի-պէթէ վէ խարապիլլէթէ եւլ թույլ-մադ տա տըր: Նիլին միլլէթիմիշ թա-ր'ի թա Էվլէլինտէն սեւունա գա-տար աղաւաղ պէօլ եալարը տէօքէ-ճէք վաղալար իլէ տօլու պուլունտուղ-տա տըր: Իքիսնի ճէվապընդա տիգ-գաթ օլունտա ճալիլ տիր:

Հէր Թատմաա սըլը տըր, իշ վէ ֆէնա խոյլար, վէ թապիթլար վէ տուլլուլար, վէ ուսուլ ու ատէթլէր պուլունտուղու կիպի, հէր գալմ վէ հէր միլլէթիտէ տախի, ալի հալլէր պուլունտուղ տա տըր:

Իլլէր տիւնեաա իլլիք պուլուն-տա գաթ իսէ, ֆէնալը տախի պուլուն-տա գաթ տըր, վէ պիւնաէն ալլէյն Էլլէր ի-լի ատամլար պուլունտա գաթ իսէ, ֆէ-նա ատամլար տախի պուլունտա գաթ տըր:

Ալլան ինսանը, սէրպէսթ օլմադ ի-չին խալը իլլէթի, եանի իրաւէյի ճիւ-զիլէսինի, հէր քէօլն քէնտի Էլլէն վիլ-միշ տիր: Էլլէր Ալլան ինսանլարը, սալթ իլլիլիք իլլէթին տէյի եարաթմըլ օլաա իտի, հիւ պիր քէօթիլլէք եարան պուլունտա գաթ իտի, վէ իլլիլէքտէ իլլ-լիք սաեքլամադ իտի, չիւնքի եարալան իլլիլիլ եարամադ, ինսանը քէնտի Էլլէնտէ օլմադ իտի: պուլունտէ կիպի տախի, Էլլէր Ալլան ինսանը, սալթ քէօթիլլէք եարամադ իլլին խալը իթ-միշ օլաա իտի, Նէ իլլիլէք եարապիլլէր իտի, վէ Նէ տէ եարաթմըլ քէօթիլլէք սաեքլար իտի, չիւնքի հէր Նէ քի եարաա, քէնտի սէրպէսթիլ-թիլլէ, եանի իտալէյի ճիւզիլլէ սահի-պի օլարադ եարամադ, իլլա, Էլլէն-տախի Էլլիլլի, իսթէր իլի օլունտ վէ իսթէր ֆէնա, խահանալահ ինքս իթ-մէյն մէգալու օլան պիր սէֆիլ Էլլէրին հալինտէ պուլունտուղ օլունտ իտի:

Մատամ քի ինսան սէրպէսթ եարա-տըլմադ տա տըր, ալլը տիւնեաա իր-մէյն պալար պալլաւադ, քէնտուլի պիր թարաֆը իլլիլիլ վէ տիլլէր թա-րաֆը ֆէնալը կէօթիլլէր պիր տալ թէրէսինտէ պուլունտուղ, վէ մէքըր ինքթաաան քէնտի քէֆիլլէն, իսթէ-տիլի թարիլի թոթմադ տա տըր: վէ իլլէն պու սէպէպէ մէպիլ տիր քի, լիա պէնիլի ատէմին խըլաթիտէն պէրու, հէր եէրտէ վէ հէր միլլէթտէ իլլի վէ ֆէնա ատամլար պուլունտուղ տըր, վէ իլա Նիլհայէ տախի պուլուն-տա գաթ տըր:

Պու պէօլլէ օլունտու Լա գաթիտէ:

հալլիլէ, տալիմա, ինսանլար իլլինտէ իքի Նէվի մուարադա վէ զըտուլլէթ պուլունտա գաթ տըր, չէօլլէ քի, ինսան-լարըն պիր գըսմը տալիմա ֆէնալը քէնաաա չալըմադլար, վէ իլլէր օնլարա գալը կէլէնէքլէր, վէ տիլլէր գըսմը տախի իլլիլէք եարամաա չալը-չաճաղար, վէ ֆէնալար օնլարա գալը չի կէլէնէքլէր տիր, վէ մատամ քի ի-քի թարաֆ պէյիլլինտէ վուգու պու-լան պիր գալլաւաա, Էլլէթիլլէ պազէն պիր թարաֆ, վէ պազէն տախի տիլլէր թարաֆ զալէպէ իտէնէք վէ եարաա եէնիլլէնէք տիր, իլլէն Էօլլէն տէ միլ-լէթլէր իլլինտէ, պազէն իլլիլէր, վէ պա-զէն տախի ֆէնալար զալէպէ իթմէք-տէ տիրլէր, վէ իլլէն պու գալիտէյն մէպիլ տիր քի, պազը միլլէթլէր կիւն-տէն կիւնէ իլլէրու կիտիպ, վէ պազը միլլէթլէր տախի խարապա եւլ թուլ-մադ տա տըրլար:

վէ իլլէն պու գալիտէյն մէպիլ տիր քի, միլլէթիմիշ, պիւլլէրնէ սէնէլէր սէֆա-լէթ վէ ֆէլաքէթ բէնէսինտէ գալ-տըգտան պալա, չիմալ տախի աճը-նաադ պիր հալտէ պուլունտա գաթ տըր, չիւնքի քէօթիլլէրին հէմ սաեք-սը չօք տուր, վէ հէմտէ զալլէթլէրի չօք տուր, չիւնքի քէնտի քէնալարըն քէնաա օ Եօլտա արամաաա ալըմըլ-լար, վէ պապաաան տէտէտէն միւրաա պուլունտուղ տըր, վէ մուղալիլի օլա-րադ, իլլիլլէրիմիշ հէմաղ տըր, վէ հէմ տէ աղ չալըմադ տա օլունտուղընտան, չօք տէֆա մէյտանը միւտաթէպէյի քէօթիլլէրէ պըրադաադ, վէ լանէթ եւլ իլլէնէլլէ օլունտ տէյէք պիր թա-րաֆա չէթիլլէրտէ տիրլէր, վէ պու ֆէնալըգտա պալա պիր ֆէնալըգ տա-հա տալլէթ իթմէքտէ տիր, չէօլլէ քի հալլիլէ քէօթիլլէրին սաեքսը վէ զալ-լէթի, տահա զիւնտէ արթմադ տա տըր: Նաալը քի պու սէօլլէրիլլիմիշ սահիլլիլ թաաթիլ իտիսի պիլլէրնէ միւտալարընը վար իսէ տէ, եալընը կիւնալիլլանլարընը իլլինտէ պուլունտան եալանըլարա, իթիլլիլլէրաա, սէր-հօլլարա, վէ արալըլարա տիգգաթ օ-լունտա, վէ պու միւտալ, պիր տէ միլ-լէթ խալլինի պազը զալլէթաճըլարըն, հալլա զալլէթա չըգալըլաա, Էլլա-լիլլէ բարա իլէ օգուլ տուրապիլլէլ-լի, վէ պիր տէ միլլէթլիք վէ աղա-սէրլէք սաթմադ քիւսթալըլընա չը-գըլապիլլէրիլլէր իլալլէ գըլընաա քեա-ֆի տիր:

Պու իլադհաթմըլտան ալիքեար ալալըլմադ տա տըր քի, միլլէթիմիշ տէն քէօթիլլէրին պիլլէրն պիլլէր-նէ Էքիլլէսի միւմիլլէն տէյիլ տիր, վէ պիր մըգտար աղալմաթ եւլլէրնէ սէ-նէլլէրէ միւհթաճ տըր, պուլունտէն Գօ-լաեք, եալընը պիր Եօլ վար տըր: եանի տիլլէք իսթէրիք քի, պիլ չիմալի տողոլտան տողոլու, քէօթիլլէրին իլի օլմաթըն իսթիտ իտէրէք չալըմադ, իլլա, Էլլէր միլլէթիմիշ սահիլլէն սէ-վէր իսէք, վէ սահիլլէն սաեքադ տա պու մէլունլարըն Էլլինտէն գուրթար-մադ իսթէր իսէք, իլի տուլլուլար վէ իլի իպլլէթլէր իլլէ, եէնիտէն եէնի իլի ատամլար բէյտա իթմէյն, վէ զալլէն պուլունտան իլի զալլարըն զալլէթլէ-րին արթըրմաա չալըմաթընը: պու գէվալը միլլէթլիք մէյտանընտան պու քէօթիլլէրի տէֆի իթմէյն զալլէթ վէ իլաաթ իթմէյնիլլէ, պուլունտ Էօլլէ պիր ճիւն ճանալար տըրլար քի, չէթիլլէ կիպի սիւրի սիւրի կէզէրլէր, վէ հէմ տէ ուղաաթըլարըն եէրի սալթ խարապ իտէրէք կէլլէլիլ, իլլա միլլէնլարաա

Եուլունլար տախի պըրադաադ տա տըր-լար: պիլ պուլունլարըն եուլունլարալարըն տախի գըրըպ թօրադա կէօմիլլիլիլլէք Էվլէթ, պուլունլարըն հէր եալընը, հէր սէօլլէրիլլէ, վէ հէր իլլէթիլլէ պիլլէր ճանալար եուլունլարաա տըր, պուլուն-լարտան հատտէն զիւնտէ սաղընա-լընը, Եօլաա, Էլլէր, պալթ եար-տըմ իթմէ տէ, պիր գալ եւլ սէնէ տահա չու միլլէթլիք սըֆաթընը թա-չընապիլլէք տախի, պու խալլինլէր պու հալլէրինտէ գալաթընա, պիլլիմ րահաթ վէ սէլալլէթ եւլլիլ կէօրմէ-միլլէր իլլէթիմալտէն օլմադ, զիրա, պիւն-լէրնէ սէնէլլէք իսպաթ վէ թէնըրիլլէ-միլլէր իլլէթ մէյտանտա տըր:

Միլլէթէ մէնֆաթլը հէր գանլի իլլէ վէ թէլլէպիլլէն նաղար գըլաա, Էլլէրաթընտա պիլլէր թազըմ խալլինլէր վէ միլլէթիլլէր կէօրմէքտէյիլլէ, սու-ուլունտ տիլլէն ուլունտա տէրլէր, պուլունլարաա հիւ արա վիլլմէյիլլէ, քէն-տի Նիլլէթի խալլիլլէրին ինքս իտէ-պիլլէք իլլին հէր վաղըթ Էլլէն ու տիր չալըմադ տա, վէ հէր եէրտէ եար-տըմըլար պուլունտա տըրլար: պուլուն-լար քէնտի քէնալարընը միլլէթին վէ Էլլէրին զարարընտան չըգալմադ տա տըրլար, տիլլէք տիր քի, զարար իտէ-նին զալլէթիլլէ Էքիլլիլլէք, պուլունլարըն տա քէնալը վէ զալլէթիլլէ արթմադ տա տըր:

Արթըք Ագապեան վարժարան վէ քէնտի ալլէյիլլիլլէ պու տէֆաքի զուհուրա կէլլէն եալանիլլէ վէ Էլլէպ-սիլլէր իթիլլիլլէ վէ հաղալարաթ, պիւն-լէրնէ սէնէլլէք թարիլլիլլէր թաաթիլ իթմիշ, վէ քէնալլէր իլլէթ զալլէթ-թիլլէ չէքէն, վէ միլլէթ մուհապպէթի տուլունլարըն տէհէլլէ վէ Նէֆիլլէրին մուհիլլէ օլմուլար տըր: Լաքին, համա ու թէլլէք Էլլէր իթիլլիլլէր իլլէ սէօլ-լէրիլլէք, կէլլէր պու տէֆա տախի, մէյտանը միւտաթէպէտէն, միլլէթ վէ մէքթէպ տօթլարըն սալլէրիլլէ, Էլլէ-լիլլէ ու պէտնամ վէ բէրիլլէն օլարադ քապուստըլ գալըլլար տըր, Լաքին, Հալլար, պուլունտ տիլլէթ իտէնէք պիր գալ Նօթթա վար տըր, հէր քէս ֆէնա ատամ օլապիլլէր, հէր քէս Սա-մաթեա բարալաալլարըն եալանիլ-լիլլէր ինքս իտէպիլլէր, վէ Նաալը քի հէր եէրտէտէ Էքիլլէք տէյիլ տիր, ֆա-գաթ, Նէ հէր եէր իսթանպօլ օլապի-լիլլէ, Նէ հէր միլլէթ իլլէթմէթ իտէն ֆանտան օլապիլլէր, Նէ հէր ֆանտա-եան Գալլէրիլլէր օլապիլլէր, Նէ հէր աղաալէր պիր Մանգուլլէրի Էլլէքեարա մալլէր պուլունտապիլլէր, վէ Նէտէ հէր աղաալէր վաղըթ վէ հալ եարտըմ իտիպտէ, պիլլէրնէ տօթլարա, զալ-լէթլէքլէրէ, վէ մէգաթիլլէրնաալարա մալլէր օլապիլլէր: Հալլար, աղաալէր-լէրիլլէրն սաեքսը վէ գուլլէթ ու զալ-լէթիլլէր Էլլէք աղ տըր, վէ տիլլէրն իլլին սաեքսը վէ գուլլէթ ու զալլէթիլլէր Էլլէք չօք տուր, տիլլէք տիր քի, պիլլիլլէ ի-չին, կէօլլէրիլլէք Էօնիլլէրտէ, տալիմա իլի հիսապ հաղրը պուլունտա Էլլէմ-միլլէթտէն տիր, եանի, հէմ քէնտի գուլլէթիլլէրիլլէ, վէ հէմտէ ճէհալլէթ Էվլաաթ օլան տիլլէրնէրն գուլլէթի վէ ալլէրտուսու օնլարըն իսթի, ճիւսի վէ սաեքսը կէօլլէրիլլէք Էօնիլլէրտէ պու-լունտալլէ, վէ օնա կիւնէ հէմ քէնտի միլլէր մուհապալա իթմէլլիլլէ, վէ հէմ տէ ֆուրսաթ պուլունտա գալլէրնէ հիւսուլար իլլէթլիլլէր, Էլլա, պու ֆաղիլլէթ թարիլլէրտէ, պիլլիլլէք ֆէ-տաքալըլար իլլէթիլլէր Էլլէր իլլէ, Էվլէթ, Էօլլէ տիր, պէօլլէ պիր սէ-ֆիլ միլլէթի, պու գաաալ չօք տիլլէ

մէնէր բէնէսինտէն գուրիւարմագ ի-
չին, հէր չէյ վէ հաթթա ճան ու թէն
փէտա իտիւմէի, հէր էմէք, հէր զա-
մէթ, հէր պէլա, հէր մէշագգաթ վէ
հէր տէրտ ու միհնէթ կէօղէ ալլէմա-
լը տըր, էվվէթ, պու միլլէթի սէլա-
մէթէ չըգարմագ բէք կիւն տիւր, վէ
փրանսա իրուսիա մուհարէպէսինտէն
պիւլիւք մուհարէպէսինտէն միւհիթա
տըր, լաքին գալիպաք գաղանմագտա
իհթիմալին խարիճինտէ տէյիւ տիւր :

Պու տէֆաքի, Ագապեան վարժա-
րան հագգընտա զուհուրա կէլէն զայ-
րէթ վէ մուհարպէթ, մէքըլը իւմի-
տէ պիւլիւք պիւր ալէամէթ սաեքլա
սէգա տըր, լաքին, հէր իշտէ վէ հէր
թէշէպալիւստէ, հիշ տէյիւ իսէ պու
գատար զայրէթ վէ մուհարպէթ իպ-
լագընա միւսարաթաթ օլունմալը տըր,
իհմալ վէ թէքիւսուլ, վէ խօտպիւլիք
տիւշմէնէ ճան վիւրիւր վէ միլլէթին ճա-
նընը չըգարմը :

Պամաթիւսա վէ իսթանպուլ Ագապեա-
նը եէր իլէ եէքսան իթմէկէ գալգըշ-
տը, լաքին, ելինէ Պամաթիւսա վէ իս-
թանպուլ իւրախոյս բնկերութիւնու սան-
ճաղընը փրչաւ իտէրէք, մէյտանը
մուհարէպէթ եէթիտի, աիւշմէն իլէ
չաթըշտը, իտիւրտ, գըրտը վէ էգտի,
էօթէտէն կիրասոն, կէրմիւր, Հալէպ,
վէ Մէրսին սանճաղարը իմտատա եէ-
թիտիլէր, տիւշմէնի հէր թարափտան
գալաթիթըլար, վէ աման պաղըրթ-
տըրմաեա պաշլատըլար :

Իշթէ պու տէֆա, Մըսըր սանճա-
ղը տալի կէլտի եէթիտի, վէ իսկէն-
տէրիլէ, վէ Ատանի թէքիւրտ սանճագ-
լարընը եւլտա օլտուգլարընը տալի
խապէր վէ միւստէ վիւրտի :

Տահա սայիւր եէրէրտէն սայիւր պէօ-
լիւքիւր վէ սանճաղար եէթիլէնէքիւ-
րի տալի մէմուլի գալիտէն պուլուն-
մագտա տըր :

Իշթէ պու տուր թիւշմէնի եէնմէնին
պիւրիւնի թարիլի, հէր թարափտան
գալաթիթըլար, հէր թարափտան գալաթ-
լարընա թօրուղու ինտիւմէլի, վէ հէր
թարափտան գալաթլար, էլլէրիւնի ա-
եաղլարընը պաղլամալը, վէ տօղտու-
ղունա տալի նէտամէթ կէթիլթմէլի :

Ագապեան վարժարան քէնտի հու-
գուգ, հագգընիլյէթ, ֆաղիլէթ, զայ-
րէթ, սէպաթ վէ մէթանէթ սանճագ-
լարընը զաթէն փրչաւ իթմիլ օլտու-
ղունտան, մէքըլը սանճագլարը քէ-
մալի թէշէքըլիւր իլէ գարըլամագտա
տըր, վէ պիւգ տալի, պիւլ իթթիլար
վէ մա սիւրուր, մէքըլը թէշէքըլիւրէ
պիւր թէքիւրման օլմագ պօրճու մուգու-
էտա, վէ Մըսըրտան զէվաթը մէգա-
տիւրիւնտան վէ զարէթէշան թարա-
փընտան իրալիլէն հիւմէթ օլունան,
վէ պիւլիւք պիւր տույղու էսէլի պու-
լունան թէշիլիգաթիւնամէ իլէ իեանէ
տէֆթէլիլին տիւնէն տէրճ ու պէեան ի-
տէրիլ :

Գահիլի, 22 յուլիս 1872

... Խորագիր :

Միշնդեո անհանգարտ ոգուով անձկա-
նօք իսպապիլը աղղային թերթերով բերկ-
րաւիթ լուրեր առնուլ, ցաւ ի սիրտ կը-
սեմք որ այս օրեր եկած թերթերն փոխա-
նակ մեր իսկը լեցնելու, բոլորովին անը-
պատ էլին մեր անկեղծութեանց :

Վասն զի, աղջկանց դպրոց մը, Ագապ-
եան մը՝ որ իր համարալիւ ազգայնաց մեծ
յոյն և միւրթարութիւն կընծայէ, անոր
դէմ տեսանք սոսկալի յարձակումներ պըծ-
ալի քննադատութիւնը, և ծաղրական ու
գայթակղական իմաստակութիւններ, որ
արդարեւ քաղաքականացեալ ժողովուրդի
մը չի վայելը, և ո՛չ ալ աղքի մը պատիւ չը
բերը :

Թէպէտ խոհական աղղայիլը կը մակա-

բերեն թէ այն ամենը՝ չափաւորութեան
նախանձու և ատելութեան արդիւնք մ'է :
Թէ հրապարակի մէջ պատուով ապրող ան-
հատի մը կեանքը մահացնելու սպառնալիք
մ'է : բայց ինչ օգուտ որ երբեմն դուհիլը
կը խաբուի և ռամիկը կը գայթակղի :

Ինչո՞ւ այսպէս հաւատանք, վասն զի
երկու գլխաւոր պատճառներ ունինք :

Առաջինը՝ որ աղջկանց դպրոցի մը վրայ
հրապարակաւ այս աստիճան յարձակիլ ու
անոր պատուոյն դէմ անգուլթ գտնուիլն,
կուսութիւնը ծաղրել, և ժպիտով մը մարդ-
դ լիստել է և ինչպէս ոմանք օտար ազգե-
րէ բարոյական մուրալով Տիկին Գամբանէի
խօսքերը խնկարկելով կը քարոզեն թէ «աղք-
մը վերածնելու համար մայրեր պէտք են»,
հաւատալու են նաեւ որ աղքին ապագա-
յին մայրեր հասցնող կուսականի մը վրայ
այս աստիճան նախատալից կերպով յարձա-
կիլն ալ վայրենութիւն է և սոսկ խօսքերն
յարգելն ալ մայրեր ունենալու միջոց չէ :
նաեւ խորհելու են, որ ասանկ առարկայի մը
վրայ հաղար խորհիլ, ու մէկ անգամ ցած
ձայնով խօսիլն ալ շատ փաստակար է : վասն
զի խնդիրը կենաց խնդիր է : . . . որ ունի-
ցի անկանջս լսելոյ, լուրից :

Եւ երկրորդը՝ հրապարակի մէջ այսչափ
ատեն իր ուղիղ սկզբունքով հանրութեան
օգտին բարոյապէս ծառայող, (թողունք
նիւթականը) փորձեալ անհատի մը դէմ
հրապարակաւ ապերախտ գտնուիլն, ո՞չ
միայն իրենց արժէքը կը կտէ, և յիշեալ
անձի եւանդը կը մարէ, այլ որ մեծն է,
այդին ընդհանրութեան բարձր բնիւ հո-
գին կը մեղսէ : Ասիկայ սիրտ ունեցողը
կողայ :

Եւ եթէ հանրութեան առջեւ այնչափ
վարկ ու պատիւ ունեցող մարդու մը վրայ
այսչափ կասկած յարուցանել ու որոտալ
պէտք է, (որովհետեւ միշտեւ ցարդ սոսկ
զրպարտութեան ի գտն ապացոյց չի կայ)
ուրեմն մեր աղջկանց դպրոցները որո՞ւ հա-
ւատալու ենք : . . . խեղճ ունեցողը կրնայ
մտածել . . . ապա թող բացարձակապէս ը-
սեն թէ մեր մէջ բնաւ աղջկանց դպրոց
պէտք չէ : որովհետեւ ո՞չ ոք զազդը չը կըր-
նար ազակալել, թէ աղջկանց դպրոցներն
անկէ առկի ազգին մէջ համարուած վարկ
ունեցող փորձառու անձի մը հսկողութեան
պիտի յանձնուին այսուհետեւ : և ո՞չ ոք
չը կրնար հաւատալ, թէ յերկնից խումբ մը
հրէշտակ իջնելով, մեր աղջկանց վարժա-
րաններուն պիտի հսկէ : Լաւ խորհողը կըր-
նայ դատել :

Արեւմտեան անոք որ այս ընթացքով ազ-
գին բարբը մը ընել, և Ագապեանց պատ-
ւոյն նախանձախնդիր ըլլալ կը ձեւայնե-
րաբեկապաշար կամ հայրաբար, սուտ են .
վասն զի չիկայ բարեկամ մը, չիկայ հայր
մը, և չի կրնար ըլլալ, որ իւր բարեկամի
և իւր աղջիկի գաւկիին վրայ երեւցած իրա-
կան տեղութիւնն անգամ այսպէս հրապա-
րակաւ, դիմեւորենք, քրօսալարերու
մէջ դատէ ու ծաղրէ : Խեղճ ունեցողը կըր-
նայ վկայել :

Արդ . . . խորագիր, ինչպէս որ կը
դաւանիլն թէ Գրիստոնեայ մը իւր փրկու-
թեանը համար խաչ մը ունի տանելու,
նոյնպէս ալ հաւատալու ենք որ աղղաթը
մը իւր նպատակին հասնելու համար նա-
խատիւք մը ունի կրելու, մանաւանդ մը
աղքէ՞ մը : ուստի ներքեցէ՞ք անոնց, ու ըսէք
թէ չեն դիտեր ինչ որ կընեն, չեն գիտեր
ինչ որ կը խօսին : և երկողոյս այնպիսեաց
իւր յորդոր, և ձեւ իւր քափալը ընդունե-
ցէք, որ եղիպտացոյցն ուրտի յաւելուածոց
անկեղծ թարգմանութիւնն է :

Ընդունեցէ՛ք նաեւ մեր սոյն դուրանը-
եայ նուէրն ալ ի նպատակ Ագապեան վար-
ժարանից համագումրով որ նա իրեն համար
առկալին շատ բարեկամներ ունի և միշտ
պիտի ունենայ, և որչափ հալածուի, այն-
չափ հաստատութիւն պիտի գտնէ : և վա՛յ
անոր, որուն հիմանց վրատակները վընտ-
ուելով յաղթանակ կուզէ կանգնել, և կոր-
ծանցի շայոց աղղի մէկ փրկարար տու-
նըն ալ՝ ըսելով : (ՅԶ ԵՂՆԻ ԷՎԵՐ)

Իշթէ մէքըլը իեանէ վէ թէշիլի-
գաթա հիւմէթ իտէն զէվաթը համյի-
լէթ քեւարան վէ մէգատիւրիւնտանըն
էսամէսի :

Մեծապատիւ էֆէնտիք

Ազգասէր կրօնական մի

Գրիգոր Մ. Պէքեարեան	20
Երբար Գ. Գ. Պ.	12 1/2
Աւետիս Գէորգեան	10
Գէորգ Գ. Պէքեարեան	10
Գրիստոնեայ ոմն	10
Եղիա Երեսուցեան	10
Մարտիրոս Օհանեան	10
Փիլիպպոս Երանցեան	10
Կարապետ Տէր Ագապեան	10
Գառնիկ Համբարեան	5
Գառնիկ Իրիքեան	5
Խոսրով Գ.	5
Մեծատուր Կէլլէքեան	5
Յակոբ Գլխարեան	5
Յովհաննէս Մինասեան	5
Գառնիկ Փալապեան	5
Մկրտիչ Աղաթանեան	5
Սարգիս Վարդանեան	5
Քէրովքէ Գառնիկեան	5
Մարտի Թէքեան	5
Համբարձում Միքայէլեան	5
Կարապետ Մանասեան	5
Յակոբ Գ. Քիւլանճեան	5
Արարհամ Մարտիրոսեան	5
Սարգիս Հէմինեան	5
Գարուէլ Ք. Տէրպետեան	5
Յովհաննէս Մարգեան	5
Հաճի Սարգիս Մէլիքեան	5
Յովհաննէս Կ. Ս. Երեան	5
Յովսէփ Կարապետեան	5
Թ. Խ.	5
Գրիգոր Առաքելեան	5
Ռ. Տ. Զարբեան	5
Մանաս Աղաթանեան	5
Աւետիս Աղաթանեան	5
Խորէնտէր Մէլիքեան	5
Հաճի Յակոբ Կ. Քիւլանճեան	5
Հաճի համբարձում Մարտիրոսեան	5
Սարգիս Մարմեան	5
Առաքել Սահաթեան	5
Գարուէլ Ք. Մանասեան	5
Աւետիս Մանուկեան	4
Կարապետ Օտապալեան	5
Կալիփան Գալուբեան	2 1/2
Տ. Ք.	2 1/2
Համբարձում Գէորգեան	2 1/2
Վարդան Պէրկիւզարեան	2 3/2
Գարուէլ Գրիգորեան	2 1/2
Խաչնտէր Զեւաճը	2 1/2
Հաճի Խաչատուր Վարդանեան	2 1/2
Հաճի Վարդան Մարմեան	2

514

Վուգու պուլան մէսարիֆաթ թէնպիլ 4
Խալիլըզ իւշ Եիւզ օն փրանք ետնի 510
օն պէշ պուշուգ Ֆրանսըզ իրապը տըր :

Ճարտարապետ Երկողոս Էֆենտիլին
Իբի ետշնտա սէվիլիւ պիւր չօճուղու
տէֆէնիտէն սօնրա, Ագապեան վար-
ժարանա ուղղաթըլընտա, մէքուլմէ-
նին ըուհու բաքի զիբըրիէ, չալիւ-
տան գաղանալեան պիւր առէտ լիւր
իհտա իթտիկիւնտէն, քէմալի էսէֆի-
միլլէ պէրապէր իգհարը թէշէքըլիւր
իտէրիլ :

... Խորագիր :

Գործաւոր-Ընկերութեան կողմէն
խմբագրուած փոքր-Արեւիկեան լրագ-
րոյն մէջ ազգային ներկայ խնդրոց նը-
կատմամբ հրատարակուած յօդուած-
ներէն երկուքը, Օրագրէն գողցուած
և իբր իւր հեղինակութիւնը՝ միայն
խորագրերու և մի քանի բառերու հա-
կադարձական փոփոխութեամբ իւր
թերթին մէջ օրինակել տրուած է : Օ-
րագրի գողցած կամ լաւ ևս է բռն-
նենգած յօդուածներէն մին է օգոստո-
9 ի փողոյ ԿՈՒՉԵՆ ՏԱՊԱԼԵԼ ԶԵՐԻՄ-
ԵԱՆ վերնագրով յօդուածը, որ օգոս-
տոս 10 ի Օրագրոյ մէջ վերնագրիւր,
ԿԻՈՒՉԵՆ ՏԱՊԱԼԵԼ ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎ-
ՆԵՐԸ ի փոխուած, և երկրորդը օ-
գոստոս 23 ի փողոյ ԱՊԱԿԵԳՐՈՆԱՅԻՄ
ԵՒ ՕՐԱԳՐՈՅ ի փոխուած և օգոստո-
24 ի Օրագրոյ մէջ մի քանի բառական
հակադարձութեամբ օրինակուած են :
Ինչպէս ամեն նենգութիւն, նոյն.

պէս և Օրագրի այս դրանէն գալիւնը
գատապարտութենէ ազատ չի կրնար
լինել. կարդարանար Օրագրոյ խմբա-
բիւր եթէ երկու տող նախաբանով ի-
մացուցած ըլլար որ ինք այն պարբե-
րութիւնները փողէն կօրինակէ և փո-
ղին կը դարձնէ :

Գործաւոր Ընկերութիւնը Չեր պատ-
ուական թերթի միջոյաւ Օրագրի խմբ-
բագրին այս օրինակ դրանէն գալիւն
դէմ հրապարակի վերայ բողոքելու բա-
ւական տրիտուր մի կը համարի այսօր
հաւատարմով որ յիշեալ խմբագիրը քիչ
շատ պատուոյ զգացում կը կրէ իբր
գրական ապարիզի մարդ, և այս բն-
թայքը շարունակելով չ'ստիպիր զմեզ
ուրիշ անգամ ուրիշ կերպ վարուելու :
Հաճեցէ՛ք խմբագիր, ներկայս հա-
տարակել :

1872 օգոստոս 26 Տեսուչ Գործ.
Վէլիլը-խան Ընկերութեան
Թ. Յ. Զինճի, ճեան

Շու աթիւքի Շրջաբերականըն
Մանգուլմիդտէ տէրճի թարափըմըգ-
տան իլթիմա օլունմալ տուր :

Արհապատիւ և դերասպոյծաւ արեւ-
պիսկոպոսոյ, եպիսկոպոսոյ, առաջնոր-
դաց ուխտից վանականաց, գերապատիւ
վարդապետաց, քահանայից, և համարէն
Աստուածաւոր ժողովրդեան Կաթողիկոսայ
Հայոց .

Ողջոյն սէր և խաղաղութիւն բաղմանցի
ի յաւերժ բերիշտան :

Օսմանեան Օգոստոսիւսաւ Կայսերու-
թիւնը որ Աստուածախնամ տեսչու-
թեան անհասանելի տնօրէնութեամբ,
հինգ դարէ ի վեր իւր մեծաշուք և բա-
րերար հովանաւորութեան ներքեւ, այլ
և այլ ազգաց և լեզուաց և կրօնից աշ-
խարհաժողով բազմութիւն մը տնտիւր
և անգանաղան և ուրիշ որ և է Տէրու-
թեան և երկրի մէջ օրինակը շտեմուած
կերպով կը խնամէ և կը դարմանէ, իւ-
րաքանչիւրոց սեպհական յատկութիւն-
քը որոշ, անշիւթ և անխախտ պահելով,
իւր այս ընդհանուր ինձամոց և արդա-
րասէր զթութեան և մարդասիրու-
թեան պաշտպանողական հովանիքը ի
սկզբանէ անտի Հոյ Ազգին վրայ ի
մասնաւորի ծառայելով, զայն իր նախ-
նական դրից մէջ ամբողջ և անխա-
պահելու յաջողք է ցայսօր :

Կայսերական բարեխնամ Կառավա-
րութիւնը իր այս ուշադրածանօթ ար-
դարութեան, զթութեան և մարդա-
սիրութեան առաւելութեամբ ժամա-
նակէ մը ի վեր նոյն Հոյ Ազգին մէկ
մասին մէջ կրօնից պատուաւոր վէճն,
յետ երկար և իմաստուն քննութեան,
բարեհաճեցաւ ի հիմանց որոշել, և
մէջ տեղ եղած հակառակութեան կըն-
ճիւն պարզել և լուծել, ոչ իբր խնդիր
հաւատոյ կամ կրօնից ինչպէս ոմն
այլ և այլ նպատակաւ, և ոմնք ալ
անգիտութեամբ զայն ձեւայնել և
կարծել կուգէին, այլ իբր իր թագա-
ւորական իրաւանց, և Կայսերական
Կառավարութեան ընդհանուր դրու-
թեան և զոյն բաղկացնող հիմնական
կանոնաց և էական սկզբանց հետ սերտ
և ներքին յարաբերութիւն ունեցող,
և իր հպատակաց բարոյական և նիւ-
թական կենաց և գոյութեան հաւա-
սարաչափ եղող ինքիւր մը, որ ի միտս
թէ Տէրութեան, և թէ հպատակաց
կը յուզուէր :

Ինչպէս ամենեցուն ծանօթ է, յուզ-
ուած խնդրոյն գլխաւոր հակառակու-
թեան կէտը՝ ուրիշ բանի վրայ չ'եր-
ձեր, բայց եթէ ասկէց առաջ, և ան

ալ ոմանց տարօրինակ զգացմանց և թերադրութեանց պատճառաւ, 1867ին չինուած և հրատարակուած «Բէվէրստրուս» կանդակին, և անոր Օսմանեան կառավարութեան հպատակաց նըկատմամբ գործադրական ըլլալուն վերայ: Նոյն գրութեան չէր և չէր ալ կրնար ըլլալ կանոն հաւատոյ որն որ երբէք նորութիւն և փոփոխութիւն չտեսիր, և ոչ բարոյական կամ եկեղեցւոյ ընդհանուր բարեկարգութեան սկզբունք բովանդակող: Վասն զի առանց դէմ ալ հակառակութիւն կամ ներհակութիւն մը չկար և չկայ: Նոյն կոնդակը չորս գլխաւոր նիւթերէ կը բաղկանար, այս է.

Ա. Պատրիարքի ընտրութիւն, և անոր վերաբերեալ իրաւունք և արտօնութիւնք, թէ եկեղեցական ըլլան, և թէ քաղաքական:

Բ. Գաւառացի մէջ առաջնորդական պաշտօն վարող Եպիսկոպոսաց ընտրութիւն, և անոնց հաստատութիւնք:

Գ. Ազգային բարեպաշտական հիմնարկութեանց տիրութեան և մատակարարութեան, և այս ամենուն մէջ հնուց ի վեր գործադրական և ընդունելի եղած բոլոր նուիրական իրաւանց և արտօնութեանց, կանոնաց և սովորութեանց իսպառ շնչուն և խափանումը:

Դ. Ըստ այսմ և այսպիսի նորօրինակ դրութեան վրայ հիմնեալ և հաստատեալ Գեր. Անտոն Հասունեանի Պատրիարքական իշխանութիւնք:

Գիտենք բոլոր ողջամիտ և արդարախոհ անձինք որ որչափ նոյն գրութեան լին կրօնական, կամ հաւատոյ մասունք պարունակող գրութեանքի մը կերպարանք ընծայելի ուզուեցաւ, բարեմիտները չփոխելու և զաղգը երկպառակելու համար, բայց բոլոր անոր բովանդակութիւնը այս չորս գլխաւոր կէտերն, և ոչ ուրիշ բան մը ըլլալը հասկցուելով, իրաւամբ և արդարութեամբ մերժուեցաւ կայսերական կառավարութեան, իւր ուղղակի հակառակ և վերնատեսար թագաւորական իրաւանց, և ամենայն հպատակ ազգաց համար անխնայ զօրօտարութեամբ քաղաքական դրութեան, և զայն կազմող հիմնական սկզբանց և էական կանոնաց:

Եթէ Արեւմտեան Պատրիարքութեան սահմանին մէջ գտնուած կաթողիկէայ Տէրութիւնք և Ժողովուրդք շատ անգամ նմանօրինակ կարգադրութիւններ չընդունելով անոնց հրատարակութիւնը և գործադրութիւնը կամ ի սպառ արդիւր և խափաներ և կամ դաշնադրութեամբ չափաւորեր են, որչափ ևս առաւել Օսմանեան կառավարութիւնը նոյն Արեւմտեան Պատրիարքութեան սահմանէն դուրս գտնուելով, և ոչ իսկ ուղղակի կամ անուղղակի կրօնական, յարաբերութիւն մը ունենալովը Հռովմէական իրաւաբանութեան հետ, այսպիսի նորօրինակ և վերնատեսար կարգադրութիւնները չընդունելու և անոնց գործադրութիւնն խափանելու լիաւ իրաւունք և ազատութիւն ունի: Նոյն գրութեան իւրուամբ մեր ազգէն ալ չընդունուեցաւ, իւր հակառակ իւր եկեղեցական հաւանք սովորութեանց, իրաւանց, և արտօնութեանց, որոնց պաշտպան և խնամակալ եղած է կայսերական կառավարութիւնը ի սկզբանէ հետէ մինչեւ ցայսօր, ուղղակի և առանց միջնորդի վարուելով յամենայն իւր հրատարակեց հետ. իսկ հաւատոյ և կրօնական գործոց տնօրէնութիւնը յանձնելով իրեն ազատութեան իւր

հպատակացը, կամ որ նոյն է անոնցմէ ընտրեալ և իրմէ Արքունական հրովարտակա հաստատեալ կրօնական գլխոյ որոնք են միայն վկայք և դատաւորք իւրեանց կրօնից և անոր վերաբերեալ գործոց յատենի Տէրութեան: Եւ ինչպէս որ կրօնի և խղճի մտաց կատարեալ ազատութիւն չնորհուած է կայսերական կառավարութեան անխորհրդամեայն ազգէ և կրօնքէ եղող անհատից համար, այսպէս ալ կրօնի եւ խղճի մտաց ազատութեան պատրուակա Տէրութեան ընդհանուր քաղաքական դրութիւնը եղծանել, ազգային սկզբունք և սովորութիւնք փոփոխել և խել մի միասուց և քաղաքական դժոխարութեանց նորաձոր դռներ բանալով զեղծանել ուզելը, ոչ ումք ազատութեան և կամաց թողուած է, իբր զեղծումն նոյն շնորհաց:

Ուստի կայսերական կառավարութիւնը իւր բացարձակ Տէր իւր էական իրաւանց, իւր պաշտպան իւր հպատակաց արտօնութեանցը, և իւր խնամակալ և ջատագով հասարակաց անդորութեան, ամենայն իրաւամբ և արդարութեամբ, ի սկզբանէ հետէ ընդունելով ազգային յուզուած խնդրոյն բուն հոգին, անոր հանգամանքները, և ապագայ հետեւանքները, իր արդարութեան, իրաւանց և բարեգլխութեան լրութեամբ, նա մանաւանդ դատին լիակատար ծանօթութեամբ, որոնց և վճռեց «Բէվէրստրուս» անունեալ գրութեան մերժումը, ազգային նախնի իրաւանց և արտօնութեանց ամբողջ պահպանութիւնը, և անոնց անարգել, և անհակառակ գործադրութիւնը. Գեր. Անտոն Հասունեանի ի պաշտամանէ անկումը, և ըստ այսմ մեր չափաւորութեանց առանց արժանեաց ի Պատրիարքութիւն ընտրուելը արքունական հրովարտակա հաստատելով, բարեհաճեցաւ ըստ առաջնոյն ի նըպատ բոլոր քրիստոնեայ ժողովրդոց անխորհրդաւոր և զանազան անգամ նորոգուած երաշխաւորութեանց համեմատ, իւր մեծաշուք հովանեաց և արդարասէր խնամոց ներքեւ զմեզ ազգովին առանց կողմնակցութեան խոր ընելու պատասպարել իբրեւ ազգ մի և ժողովուրդ մի, և այսչափ շնորհաց և գլխութեան համար զամենքն ի ճշմարիտ երաշխագիտութիւն, ի շնորհակալութիւն, և ի հըռ հպատակութիւն յորդորել:

Ահա այսու բարեպատեհ առթիւ, մենք իբրեւ միջնորդ, թարգման և երաշխաւոր բոլոր ազգին Բարձրագոյն Դրան առջեւ, առ Ձեզ կ'ուղղենք խօսքերն առաւելագոյն, առ Ձեզ՝ որ այլեւայլ քաղաքացի մէջ ժողովուրդեան հոգեւոր խնամքն ունենալով, միանգամայն արքունական հրովարտակա Տէրութեան Պաշտօնակալ, և անոր հրատարակաց միջնորդներն էք Տեղական, Բարձրի իշխանութեանց քով, նախ կը ծանուցանենք Ձեզի Տէրութեան վերաբերեալ բացարձակ որոշողութիւնները, երկրորդ կ'ապահովենք զձեզ վկայութիւն դնելով առաջի Աստուծոյ որ մենք երբէք կողմնակցութեան կամ ատելութեան, կամ որ (հարկ անգամ չէ ըսելու) ոչ միայն կաթողիկէ կրօնից մէջ օտար հոգիէ մը շարժեալ չըպիտի առաջնորդուինք մեր գործողքն ընթացից մէջ, այլ մանաւանդ դայն պիտի պաշտպանենք և պահենք անստերիւր և անթիւր և անփոփոխ ըստ օրինակի և վարդապետութեան նախնեաց, և ըստ ողջամիտ առանցից չայտատանեաց Ս. եկեղեցւոյ, պիտի ջանանք մեր

կողմանէ ոգւով չափ պահել այն յարաբերութիւնները զոր ունէին նախնիք մերնք կաթողիկէ Առաքելական Սուրբ եկեղեցւոյ, և զոր անարատ պահեցին մինչև ցայտին ժամանակս, հետզհետէ դիւրացնել և բաժնալ այն դժուարութիւնները և զեղծումնք՝ զոր օտարախորթ, հակառակասէրք և թշնամիք ոմանք ազգիս և կրօնի այլեւայլ դիտմամբք աս ետքի ժամանակներս ի ներքս մուծանել ուզեցին. ըլլալ անխորհրդաբար իւրաքանչիւրոց հաւատարմութեան և հպատակութեան առաւարձագոյն Գուռն, և հոգալ ձեր պիտոյքը ըստ ամենայնի, որչափ մեր տրեկարութիւնը կը զօրէ:

Գիտնաք որ ձեր ամենեցուն հետ ամենայն սիրով, քաղցրութեամբ և անխըտաբար պիտի վարուինք, զերիցագոյնս իբրեւ հայր, զհասակակիցս իբրեւ եղբայր, և զլրտեսրս իբրեւ միոյ հօր որդիս և զամենեւին իբրեւ միոյ Հայրենեաց ժառանգս, իբրեւ միոյ Օսմանեան տէրութեան հարազատ և հաւատարմ հպատակս պիտի ողջագուրեմք, պատուեմք և խնամեմք: Գիտնաք անշուշտ որ ձեր ամենեցուն Տէրութեան հրամանաց անթերի հպատակութիւնը, համաշունչ միութիւնը, նախապաշարմանց և ցայսօր եղած, և զուրջէ այսուհետեւ ըլլալիք գրգռութեանց տեղիք չտալ, ամեն բան դիւրացնելու, ամենայն կրճիմն բաւաւար, ազգին հոգեւոր և մարմնաւոր երջանկութիւնը յարգարելու, և մանաւանդ ի վաղուց անտի մեր մեծադոր Տէրութեան ազգերնուս վրայ ունեցած վնասահաւորութիւնը անվշտ պահելու, բաւական պիտի ըլլայ: Հարկ չենք համարի ձեր իմաստութեան յիշեցնել, որ երկպառակութեան վիճակը բան զամեն չարիք եւ կորուստ ծանր, եւ նոյն իսկ քրիստոնէական կրօնից հոգիէն բոլորովին օտար է «Ձի ոչ եթէ խոսովութեան է Աստուած, այլ խաղաղութեան»: Ա. Կորնթ. Ժ. 33. և Դարձեալ «Ամենայն տուն կամ թագաւորութիւն բաժանեալ յանձն աւերի» ըսած է Յիսուս Քրիստոս, Գլ. ԺԱ. 17. Եւ Պօղոս առաքեալ անոր հաւատարիմ աշակերտը, տկարամտաց ոմանց տարապարտ խիցք վարատելու համար քաղաքական իշխանութեանց հրամանացը ճիշդ հպատակութիւն կը պատիրէ, մանաւանդ այսպիսի նիւթոց մէջ ըսելով. «Ամենայն անձն որ ընդ իշխանութեամբ իցէ ի հնազանդութեան կապից, քանզի ոչ ուստեք է իշխանութիւն եթէ ոչ յԱստուծոյ և որք ենն յԱստուծոյ կարգեալ են: Այսուհետեւ որ հակառակ կայ իշխանութեան, Աստուծոյ հրամանին հակառակ կայ, եւ որք հակառակն կան զանձանց դատաստանս ընդունին...» Վասնորոյ հարկ է հնազանդ լինել ոչ միայն վասն բարկութեան, այլ եւ Վասն մտաց խղճի: Հռովմ. ԺԳ. 4-5:

Ուրեմն հպատակինք Տէրութեան հրամանաց և որոշողութեանց, եթէ ճշմարտագոյն հպատակ ըլլալու վրանքն և իրաւունքն կուգենք վայելել, անխախտ պահենք բոլոր մեր նախնեաց հաւանք և սրբազան իրաւունքն և արտօնութիւնքն, և ազգային որոշիչ յատկութիւններն, եթէ իրականապէս ազգայնութեան անուան և ոգւոյնմէ անբաժան եղող՝ բարեաց կյոյրք կուգենք ըլլալ, սիրենք և յորգենք զիրար աննախանձ և անկեղծ սիրով իբրեւ արդարեւ քրիստոնեայք, ուղղենք ի բարին բոլոր մեր կրքերը, մեր սիրտը, մեր բարոյականը ըստ սկզբանց և

կանոնաց յաւիտենական ճշմարտութեան, որպէս ճշմարտագոյն ուղղադաւան կաթողիկէաց, վարուինք ըստ կանոնաց և հնաւանդ սովորութեանց արեւելեան եկեղեցւոյ, որպէս զի ծիսից և արարողութեանց և բարեկարգական կանոնաց մէջ անդատին ի սկզբանէ եկեղեցւոյ տեսնուած սքանչելի և բարեկարգելու զանազանութիւնքն՝ յամենայնի ամբողջ, անշփոթ և անխառն պահուի: Կաթողիկէաց կրօնքը այնպիսի կրօնք մի է, որ ամեն տեղեաց, ամեն կարգի և աստիճանի մարդկան կը յարմարի, վասն զինոյն ինքն յամենայն ազգաց կը բաղկանայ, որոնք իրենց այլեւայլ յատկութիւններն ճշդիւ պահելով միեւնոյն ժողովուրդ, միեւնոյն եկեղեցի կը կազմեն ճշմարտելով այսպէս յաւիտենական իմաստութեան այն խորհրդաւոր և իմաստալից վճիռը որ կըսէ, «Նման է արքայութիւն երկնից ուղեւանի արկելոյ ի ծով, և յամենայն ազգաց ժողովելոյ»: Մատթ. ԺԳ. 17:

Ի կնիք բանիցս, զայս ալ յիշեցնելու հարկ կը համարինք ի պաշտամանէ, որ եթէ արտաքին ամեն անկալութեան, ուզեն ոմանք նորէն որ և իցէ նկատմամբ, Տէրութեան վերագրեալ հրամանաց և ազգային սկզբանց և դրութեան հակառակ ընթացից մէջ շարունակել, պիտի ստիպուինք յակամայս այնպիսեաց հետ արդարութեան կանոնաց համեմատ վարուիլ, և իբրեւ Պատրիարք կատարել բոլոր մեր պարտաւորութիւնները, Տէրութեան հրամանները յարգելու, և ազգային իրաւունքները անխախտ պահելու համար Ուստի ապագայ գժուարութեանց առիթ չի թողու համար, կը խնդրենք որ այս ընդհանրական թղթոյ պատասխանին հետ բարեհաճիք որոշակի ձեր միտքը, ընթացքը, և պիտոյքը յայտնել, որպէս զի կարող ըլլանք մենք ալ ըստ այնմ վարուիլ և ազատ ի պատասխանատուութենէ մնալ առաջի Բ. Գրքան և Ազգին որոնց հաւատարիմ մնալու համար ծանր պարտաւորութիւն երաշխաւորութիւն յանձն առած եմք, այս է պահել զամբողջութիւն ազգիս անուամբ և իսկութեամբ և բարեկարգական կանոն վը և ոգւով Հայ, դաւանութեամբ և իրօք՝ կաթողիկէաց, հպատակութեամբ և հաւատարմութեամբ և քաղաքական դրութեամբ ճշմարտագոյն Օսմանեան, յարգելով և գործադրելով ճշդիւ այս իւրաքանչիւր կերպարանաց էական յատկութիւններն և պատշաճական յարաբերութիւնները:

Վստահ ըլլալով ձեր զգացմանց անկեղծութեան, և մեր յայտարարութեանց համեմատ վարուելու վրայ կը մաղթենք յԱստուծոյ ամեն երջանկութեան ձեռքի, և բոլոր ձեր խնամոց յանձնուած ժողովուրդը համար, յորոց յօգուտ, յանդորդութիւն և յերջանկութիւն նուիրեալ են կայսերական վերահաւորութեան բոլոր իմաստուն և արդարասէր խնամքն, և որոշողութիւններն, և զոր բարձեալն Աստուած անփորձ և անսասան պահեցոյց ընդ ամս յամայր:

Տուալ ի Պատրիարքարանէս որ ի Կ. Պօլիս, յամի 1872 Օգոստ. 16:

Ազգ. Բարոյ Զեր
Յով. ՀԱՆ. ԲԻԻԲԷԼԵԱՆ
Պատրիարք Հայ-Կաթողիկէոց